

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΕΙΡΑ:	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ:	

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να δοθεί το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών εννοιών:

- α) «Ανόρθωση»
- β) Κλήριγκ
- γ) Οργανισμός
- δ) « Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης»

Μονάδες 12

A.1.2. Να αντιστοιχίσετε τα Γεγονότα της στήλης Α΄ με τις Χρονολογίες της στήλης Β΄:

Στήλη Α΄: Γεγονότα	Στήλη Β΄: Χρονολογίες
1) Ίδρυση Γ.Σ.Ε.Ε.	Α) 1912
2) Έναρξη λειτουργίας Τράπεζας Ελλάδος	Β) 1905
3) Ορισμός Κων/νου ως αρχιστρατήγου	Γ) 1917
4) Ορισμός Αλεξ. Ζαΐμη ως Ύπατου Αρμοστή Κρήτης	Δ) Μάρτιος 1922
5) Ίδρυση Υπουργείου Περιθάλψεως	Ε) 1918
6) Στο Λαύριο άρχισε τις εργασίες της μία γαλλο – ιταλική εταιρεία (Σερπιέρι – Ρου) με στόχο την εξαγωγή μεταλλεύματος	ΣΤ) 1920
7) Απόβαση ελληνικού στρατού στη Σμύρνη	Ζ) 1866
8) Κήρυξη επανάστασης Θερίσου	Η) 1928
9) Δολοφονία Ίωνος Δραγούμη	Θ) 1919
10) Διχοτόμηση χαρτονομίσματος	Ι) 1906

Μονάδες 10**ΘΕΜΑ Α2**

A.2.1 Ποιες αλλαγές έγιναν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1856 και στις αρχές του 20ου αιώνα και πώς αυτές επηρέασαν τις οικονομικές δραστηριότητες των ελλήνων ομογενών ;

Μονάδες 14

A.2.2 Περιγράψτε την ελληνοτουρκική προσέγγιση από το 1928 ως το 1930 και τις μετέπειτα συνέπειές της στην ελληνική πραγματικότητα.

Μονάδες 14**ΟΜΑΔΑ Β΄****ΘΕΜΑ Β1**

Βάσει των παρακάτω παραθεμάτων και όσων γνωρίζετε, εκθέστε την ανάγκη προστασίας της εργατικής τάξης , τις δυσκολίες και τα πρώτα βήματα του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα.

Κείμενο Α΄

Σχολ. βιβλ.σελ. 47

Οι συνθήκες εργασίας των εργατών στην Ελλάδα

Ελάχιστα καινούργια εργοστάσια υπάρχουν. Θα μιλήσουμε γιασε τέτοια ατμόσφαιρα και με τέτοιους όρους εργασίας.

(Percy Martin, La Grece nouvelle, Paris, Librairie orientale et americaine, 1913, σ. 176 – 177)

Κείμενο Β΄

« Εργατικές διεκδικήσεις διατυπώνονται σε πολλά αστικά κέντρα της Αυτοκρατορίας αλλά στη Θεσσαλονίκη, λίκνο της επανάστασης των Νεότουρκων, εκφράζονται με ιδιαίτερη ένταση. Μικροαστικά και εργατικά στρώματα συμμετείχαν στην πρώτη μεγάλη εργατική διαδήλωση της Πρωτομαγιάς 1909: συνολικά 10000 εργάτες από τις βιομηχανίες τσιγαρόχαρτου και σαπουνιού, υπάλληλοι καταστημάτων και γραφείων, τυπογράφοι, μαραγκοί, παπουτσήδες, αχθοφόροι, σιδηροδρομικοί, ράφτες, υπάλληλοι του τραμ και του αεριόφωτος, Τούρκοι, Έλληνες, Εβραίοι και Βούλγαροι με κόκκινες σημαίες, πανό, συνθήματα. Την ίδια χρονιά τον Ιούνιο με πρόσκληση της Ένωσης Εργατών Θεσσαλονίκης (όπως ονομάστηκε προσωρινά η οργάνωση που υπό τον Αβραάμ Μπεναρόγια έγινε γνωστή ως Φεντερασιόν) 6000 εργάτες διαδήλωσαν εναντίον νομοσχεδίου που περιόριζε το δικαίωμα της απεργίας».

Α. Καραδήμου – Γερολύμπου, *Η Θεσσαλονίκη*, Ιστορία του νέου ελληνισμού 1770 - 2000, τ. 6, σελ. 141.

Κείμενο Γ΄

« Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα από το 1918 ως το 1925 ,δηλαδή από την ίδρυση του Σ.Ε.Κ.Ε. ως τη «μπολσεβικοποίηση» του Κ.Κ.Ε., ενδιαφέρεται (πρώτιστα αλλά όχι αποκλειστικά) για την οικονομική και πολιτική οργάνωση της εργατικής τάξης. Η ταυτόχρονη εμφάνιση της Γ.Σ.Ε.Ε. και του Σ.Ε.Κ.Ε. και η «οργανική» τους σύνδεση , από το 1920 ως το 1926, κατέστησε πρόδηλα συμφυείς τους τρεις όρους αυτής της προβληματικής: οικονομική ή «επαγγελματική» οργάνωση, πολιτικό κόμμα και εργατική τάξη».

Π. Νούτσου, *Η σοσιαλιστική σκέψη*, Ιστορία του νέου ελληνισμού 1770 - 2000, τ. 6, σελ. 263 - 264.

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Β2

Με βάση το παρακάτω παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στα γεγονότα που οδήγησαν στις συγκεκριμένες δηλώσεις και να τις σχολιάσετε.

«Το ήδη εκραγέν κίνημα εις ουδέν καλόν δύναται να οδηγήσῃ. Οι αρχηγοί αυτού ελανθάνησαν εις τους υπολογισμούς των. Αι Μεγάλαι Δυνάμεις επανειλημμένως εδήλωσαν ότι η ένωσις της Κρήτης μετά της Ελλάδος είναι εντελώς αδύνατος την εποχήν ταύτην. Αι Μ.Δυνάμεις απαντήσασαι προ τινών ημερών εις κατά το θέρος υποβληθέν εις αυτάς υπό του Πρίγκιπος Γεωργίου υπόμνημα υπέρ της ενώσεως, εδήλωσαν ότι αύτη είναι αδύνατος επί του παρόντος και ότι στέργουσι μόνον να παράσχωσιν εις την Κρήτην οικονομικά τινα οφελήματα και ν' αποσύρουν μέρος των στρατευμάτων της κατοχής. Αι Μεγάλαι Δυνάμεις διεβίβασαν εις τον Πρίγκιπα ότι, εν τοιαύτη περιπτώσει, θέλουσιν λάβει υπ' όψει τους τοσάκεις εκφρασθέντας πόθους των Κρητών. Η απόφασις αύτη των Δυνάμεων φαίνεται αδιάσειστος. Ουδεμία συνεπώς ελπίς υπάρχει ότι το κίνημα δύναται να οδηγήσῃ εις την πολυπόθητον ένωσιν. Ο κ.Βενιζέλος έπρεπε να σταθμίση καλώς το διάβημά του. Έπρεπε να σκεφθή καλώς, ότι μία τοιαύτη επανάστασις ημπορεί να οδηγήσῃ εις συμφοράς την Κρήτην και την Ελλάδα εν γένει.»

Δήλωση του Πρωθυπουργού της Ελλάδας Θ. Δηλιγιάννη προς τους συντάκτες των αθηναϊκών εφημερίδων (11 Μαρτίου 1905).

Αντ. Μ. Μαρής, Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και το Κίνημα του Θερίσου, Χανιά, σελ.135-136

Μονάδες 25

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΟΜΑΔΑ Α΄**

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. α) « Ανόρθωση»: σελ. σχολ. βιβλ. 89: « Πριν από τις εκλογές ... με την παροχή γης στους ακτήμονες».

β) Κλήρικτ σελ.σχολ.βιβλ. 54 : Την άνοιξη του 1932 στο εξωτερικό εμπόριο κυριάρχησε προοδευτικά η μέθοδοςείχε και θετικά στοιχεία.

γ) Οργανισμός: σελ. σχολ. βιβλ. 140-141: « Τον Ιούλιο του 1914 ... ή να αποκτήσουν γεωργικό κλήρο».

δ) « Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης»: σελ. σχολ. βιβλ. 213-214: « Η επανάσταση του Θερίσου είχε αποκτήσει ... την εφημερίδα « Το Θέρισσο».

A.1.2. 1=E 2=H 3=A 4=I 5=Γ 6=Z 7=Θ 8=B 9=ΣΤ 10=Δ

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Προσοχή! Απάντηση συνδυαστική σελ. σχολ. βιβλ. 39: «Οι σχετικές με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ομογένειας συζητήσεις γενικεύτηκαναπό εκείνες που η Ελλάδα μπορούσε να προσφέρει». Και σελ. σχολ. βιβλ. 40 «Σταθερότερη ήταν η συμπεριφορά των ομογενών κεφαλαιούχων στις αρχές του 20ου αιώνα, μετά το κίνημα των Νεοτούρκων, το κράτος είχε αλλάξει μορφή και οι δυνατότητες του είχαν διαφοροποιηθεί».

A.2.2. σελ. σχολ. βιβλ. 161-162: « Τον Αύγουστο του 1928 ... στις εκλογές του 1932 και του 1933».

ΟΜΑΔΑ Β΄

B.1. Η ανάπτυξη του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα καθυστέρησε σε σχέση με γειτονικές ή άλλες ευρωπαϊκές χώρες εξαιτίας των ιστορικών ιδιομορφιών της ελληνικής ανάπτυξης. Το πρώτο κείμενο εστιάζει στις άθλιες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των εργατικών τάξεων στην Ελλάδα του τέλους του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ου.

Πιο συγκεκριμένα, επισημαίνονται τα εξής:

Η απουσία σύγχρονων βιομηχανικών μονάδων, και η χρήση αποκλειστικά χειρωνακτικής εργασίας. Η Ελλάδα δεν έχει γνωρίσει τη βιομηχανική επανάσταση και παραμένει υποανάπτυκτη.

Το ωράριο εργασίας ξεπερνά το οκτάωρο, αφού απουσιάζει παντελώς η εργατική νομοθεσία.

Δεν υπάρχει ασφάλεια και δεν τηρούνται κανόνες υγιεινής στους χώρους εργασίας.

Τα ημερομίσθια είναι πολύ χαμηλά, ιδιαίτερα για τις γυναίκες και τα παιδιά.

Οι εργάτες χωρίς αποτελεσματική συνδικαλιστική οργάνωση, έρμαιο των εργοδοτών που τους εκμεταλλεύονται, αδυνατούν να διεκδικήσουν καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης. Όμως τα πράγματα θα αλλάξουν με το τέλος των Βαλκανικών πολέμων.

Σελ. σχολ. βιβλ. 46-47: « Τα πρώτα βήματα του εργατικού κινήματος».

Όσον αφορά το περιεχόμενο του δεύτερου κειμένου, αναδεικνύει το σπουδαίο ρόλο της Θεσσαλονίκης ως προς τις εργατικές διεκδικήσεις και την ανάπτυξη της αντίστοιχης συνείδησης. Απόδειξη αυτού η πάνδημη συμμετοχή των διαφόρων κατηγοριών και εθνοτήτων εργατών στη διαδήλωση της 1ης Μαΐου 1909. Επιπλέον στοιχείο, που επιβεβαιώνει την έντονη ύπαρξη εργατικών κινητοποιήσεων, είναι η διαδήλωση του Ιουνίου 1909 κατά νομοσχεδίου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας για περιορισμό του δικαιώματος της απεργίας.

Σχετικά με το περιεχόμενο του τρίτου κειμένου, παρουσιάζεται η απήχηση της σοσιαλιστικής ιδεολογίας και της επανάστασης των Μπολσεβίκων στην οργάνωση και ανάπτυξη του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα, οικονομικά και πολιτικά. Ταυτόχρονα, ταυτίζεται η εμφάνιση της Γ.Σ.Ε.Ε. με του Σ.Ε.Κ.Ε. για την εκπλήρωση των παραπάνω στόχων, αποδεικνύοντας πως είναι δυνατό να συμβεί με οικονομική και επαγγελματική οργάνωση, ίδρυση πολιτικού κόμματος και σύσταση εργατικής τάξης.

ΘΕΜΑ Β2

Το παράθεμα αναφέρεται στον αντίκτυπο που είχε η κήρυξη της επανάστασης στο Θέρισο στην κυβέρνηση της Ελλάδας. Πρόκειται για πρωτογενή πηγή. Από το σχολικό βιβλίο σελ.211-212. «Οι επαναστάτες αιφνιδίασαν τον Ηγεμόνα και κήρυξαν την επανάσταση στις 10 Μαρτίου 1905.....τους λόγους και τους σκοπούς της επανάστασης» και σελ. 213 «Το βασιλικό περιβάλλον στην Αθήνα ανησυχούσε για τις εξελίξεις στην Κρήτη και πίεζε την ελληνική κυβέρνηση.....οι περισσότερες αθηναϊκές εφημερίδες το υποστήριζαν ανοιχτά.»

Όταν ξέσπασε η επανάσταση στο Θέρισο, το 1905, η Ελλάδα βρισκόταν σε δεινή οικονομική και πολιτική κατάσταση. Από το αδιέξοδο θα βγει με αντίστοιχη μαχητική διεκδίκηση από τον «Στρατιωτικό Σύνδεσμο», το

1909. Ο Δηλιγιάννης, αν κι έμπειρος πολιτικός, φαίνεται ανίκανος να διαχειριστεί την κρίση. Από το παράθεμα διακρίνουμε έντονη την αγωνία του. Αναφέρεται σε τέσσερα διαφορετικά σημεία στις Μ. Δυνάμεις και μόνο μία στον Ύπατο Αρμοστή, Πρίγκιπα Γεώργιο, ενώ ξεκάθαρα καταθέτει τους φόβους του για την Ελλάδα κι όχι μονάχα για την Κρήτη. Εξαρχής δηλώνει με βεβαιότητα ότι δεν θα υπάρξει ευτυχής έκβαση στην προσπάθεια των ανταρτών του Θερίσου, δηλαδή δεν θα επιτευχθεί η ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Εστιάζει σ' αυτό - το πρώτο και κυρίαρχο αίτημα των επαναστατών - ενώ σαφέστατα γνώριζε την προκήρυξη της «Ηνωμένης Αντιπολίτευσης» που είχε κυκλοφορήσει στις 26 Φεβρουαρίου 1905 με τρία αιτήματα: Ένωση, απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων από το νησί και του εντολοδόχου των Δυνάμεων Γεωργίου και αλλαγή στο Σύνταγμα. Οι δηλώσεις του πρωθυπουργού της Ελλάδας εμφανίζονται ως ανακοινωθέντα διπλωματικού εκπροσώπου. Συνοψίζει τις θέσεις των Μεγάλων δυνάμεων επί του θέματος σαν να εκπροσωπεί αυτές κι όχι το κοινό συμφέρον. Η οικονομική δυσπραγία που ταλάνιζε τη χώρα μετά από την πτώχευση του 1893, η πολιτική αστάθεια και ο φόβος για νέο πόλεμο με την Τουρκία με αβέβαιο αποτέλεσμα, οδηγούν τον Δηλιγιάννη να μιλά στους εκπρόσωπους του αθηναϊκού τύπου με έκδηλη ηττοπάθεια: «Ο Βενιζέλος έπρεπε να σταθμίσει καλώς το διάβημά του. Έπρεπε να σκεφθή καλώς, ότι μια τοιαύτη επανάσταση ημπορεί να οδηγήσει εις συμφοράς την Κρήτη και την Ελλάδα εν γένει».

**Από το Ιστορικό Τμήμα των Φροντιστηρίων
Πουκαμισάς Ηρακλείου συνεργάστηκαν:
Ελεάνα Καρταράκη, Χριστόφορος Νικολουδάκης**

